

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

Ե Ի

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

Ի ՆԻԿ Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՏՆԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիո Բէրշէմպէ Բաղար
Իրսի Խանի դէմը Սամուր փո-
ղոց Թիւ 8

ԳԻՆ 20 ՓԱՐՍՅ

Կ ՊՈԼԻՍ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՏԵՂԱԿԱՆ

Անցեալ շաբաթու տեղւոյս թերթերէն ոմանք կ'զրէին թէ Միտհատ փաշայ՝ տաճկերէն բոլոր լրագրաց տնօրէնները առ ինքն կանչելու և երկար տեսակցութիւն մ'ըրեր է, անշուշտ կարեւոր բան մը նոցա հաղորդելու համար:

Չիմացանք արդարեւ այս տեսակցութեան ընթացքը, որովհետեւ ինչքան լրագրաց տնօրէններ և երկար տեսակցութիւններ ընել, որք կարեւորութենէ զուրկ չեն:

Տեղւոյս լրագրագետներն, ինչպէս ասկէ յառաջ քանիցս առիթ ունեցած եմք ըսելու, մինչև ցարդ սովորութիւն եղած էր կանչել պաշտօնական տեղերէ ա՛յն ատեն միայն երբ իրենց բերանացի ազդարարութիւն մ'ընել հարկ լինէր—որ կէս պատիժ կ'նկատուի—, և կամ իրենց մէկ յօդուածոյն պատճառաւ կրելու ենթարկեալ պատիժին հաղորդելու համար իրենց, վերջապէս լրագրագետներն պատիժէ կամ յանդիմանութենէ զատ ուրիշ բանի մը համար կանչուած չունէին, ուստի ո՛չ նուազ գոհութեամբ կ'տեսնեմք որ այս անգամ լրագրագետաց հետ մասնաւոր և մտերմական տեսակցութիւններ ընելու պէտքին կարեւորութիւն մ'ունենալը վերջապէս կ'հասկըցուի:

Լրագրագետաց հետ բանակցելը կ'նշանակէ իրական կարեւորութիւն մը տալ հասարակաց կարծեացը, որոյ հետ շարունակ յարաբերութեան մէջ են թերթերն. և լրագրաց հետեւելը ընթացիցը տրուած ուղղութիւն մը՝ մեծ և զգալի արդիւնք մը յառաջ կ'ըրեր հասարակաց կարծեացը մէջ: Այս պէտքին ալ զգալի լինելը ցոյց կ'տայ թէ կառավարութեան մօտ վերջապէս կարեւորութիւն մը տրուել սկսած է հասարա-

կաց կարծեացը, զոր ասկէ յառաջ բնաւ բանի տեղ գնող չկար:

Չեմք կրնար առանց գովութեան անցնիլ Միտհատ փաշայի ընտրած այս իմաստուն և ազատամիտ միջոցը, սակայն չեմք կարող նաեւ չցաւիլ այստիկ միջոցի մը՝ այսքան անագան կարեւորութիւն տրուելը տեսնելով, որ եթէ կանուխէն ընդունուած լինէր՝ անշուշտ մինչև ցարդ իւր փրկարար ազդեցութիւնն ըրած և թերևս Արևելեան խնդիր ըսուած բանը որ այժմ գեղարար անհնարինս կ'յուզէ—սրտաւ յայտն լուծուած ու վերջացած էր: Այո՛, տեղական լրագրութիւնը այդ Արևելեան խնդիր ըսուածը պիտի կարենար լուծել ու բառնալ ի միջոյ, եթէ ատենց հետեւիլ պէտք եղած ուղղութիւնը ի վաղուց տալու հարկն զգացուէր:

Արդարեւ ի՞նչ է Արևելեան խնդրոյն էական հիմք.—Տաճկաստանի քրիստոնէից կացութեան բարեփոխումը:

Ի՞նչ միջոցներով կուզուի ձեռք բերել զայդ.—Բարենորոգումը:

Իսկ ո՞վ կ'հակառակի դմա: Եւրոպա 20 տարիէ ի վեր բարենորոգում կ'պահանջէ թուրքիայէն, Բ. Գուռնալ 20 և աւելի տարիներէ հետէ բարենորոգումներ կ'հրատարակէ ու օրէնքներ կ'հաստատէ: Ըսել է թէ բարենորոգմանց ստիպողականութիւնը ճանչցուած ու ընդունուած է երկուստէք, հետևաբար այդ խնդիրն ալ շատո՛նց վերջացած ըլլալու էր, երբ երկու կողմն ալ այդ մասին համաձայնած էին: Ի՞նչ բան է ուրեմն պատճառը՝ որ բարենորոգմանց բուրգողականութիւնը երկուստէք ճանչցուելուն հակառակ՝ զայդ իրեն հիմն ունեցող Արևելեան խնդիրն այժմ առաւել քան երբէք բորբոքեալ ու կնճռալից կերպարանք մը կ'ստանայ:

Ասոր միակ պատճառը սա՛ է թէ 20 տարիէ ի վեր խոստացեալ ու հաստատեալ բարենորոգումներն կատարելապէս գործադրել կարելի չ'ըլլալով, այժմ Եւրոպայ յիշեալ բարենո-

րոգմանց գործադրութեանը համար «իրական երաշխաւորութիւններ» պահանջելու հարկադրուած է թուրքիայէն: Հետևաբար Արևելեան խնդիր ըսուածը՝ փոխելով իւր բուն առարկայն՝ այն է բարենորոգմանց հաստատութիւնը, ասոր տեղը բարեփոխմանց գործադրութեանը համար թուրքիայէն «իրական երաշխաւորութիւններ» առնելու պահանջմանը վրայ կը կայանայ այժմ, և այս ուղղուած երաշխաւորութեանց «իրական» ըլլալու մասն է միայն որ այսքան կընճաւելեան խնդիրը:

Ինչպէս կ'տեսնուի, իրաց խրդի կացութեան տագնապն ու դժուարութիւնը ուրիշ բանէ յառաջ եկած չէ՝ բայց եթէ 20 տարիէ ի վեր խոստացեալ բարենորոգմանց գործադրութեանը անկարելիութենէն:

Ո՞վ է եղեր զայդ անկարելիութեան մէջ դնողը.—Թողունք եւրոպական դահլիճներուն այս մասին տուած վկայութիւնները, նոյն իսկ Դրան կառավարութիւնը և սորա անդամներն, վերջապէս Մեծ Եպարզութեն սկսեալ օսմ. Պետական անձանց ամենքն ալ կ'խոստովանին յայտնապէս թէ այդ բարենորոգմանց կատարեալ գործադրութեան անհնարութեան միակ պատճառն է՝ տաճիկ ժողովրդեան մտաց արամադրութիւնը, կամ որ նոյնն է խաւամ հասարակաց կարծիքը որ անբնդունակ կ'նկատուի բարենորոգմանց պայմաններն միահողոյն տանելու, և վարչական ինչպէս նաեւ բնկերական ընթացիցը մէջ այսպէս յեղակարծ յեղաշրջում մը տեսնելու:

Ապա ուրեմն նոյն իսկ Դրան կառավարութեան խոստովանութեամբը կ'հաստատուի թէ ներկայ Արևելեան խնդրոյն այս աստիճան կընճաւորութիւնը յառաջ բերողը՝ միմիայն իսլամ հասարակաց կարծիքն և իր նախապաշարեալ դադափարներն եղած են. զորս եթէ ժամանակ յառաջ ուղղել և առողջ ու քաղաքակիրթ սկզբունքներ ու դադափարներ

մէջերնին տարածել սկսած էր, Արեւելեան խնդիրն այն ատենէն լուծուելու սկսած, և այսօր բան մ'ալ չէր մնացած:

Առանց վարանման կըսեմք թէ, երկրին ներկայ աղետից միմիայն պատճառն ու հեղինակը իսլամ հասարակաց կարծիքն եղած է, ամենամեծ արգելք և խոչընդոտ մը լինելով Բ. Դրան 20 տարիէ ի վեր փափաքած ու հրատարակած բարենորոգմանց դործադրութեանը:

Բայց ո՞վ պիտի տայր այդ բաղձացեալ ուղղութիւնը հասարակաց կարծեաց:

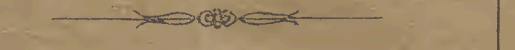
Ահա հո՞ս երեւան կենէ տեղական լրագրութեան կարեւորութիւնն ու ծառայութեան պէտքը, որ մինչեւ ցարդ իբր անպէտ և աննշան ինչ մէկ կողմ նետուած էր, հնդիկ «բարիաներուն» պէս՝ շարունակ պատժուելէն զատ ուրիշ առանձնաշնորհ մը չունենալով: Օտմ. նախորդ վարչութեանց մեղադրելի վատթար մէկ ընթացքն ալ՝ տեղական լրագրութեան նկատմամբ խիստ և բուռն վարմունք մը բռնելն եղած է, զայն շարունակ պատժելով, դադրեցնելով ու խափանելով, փոխանակ իրեն խորհուրդ ու խրատ տալ, ուղղել և հասարակութեան օգտակար ծառայութիւն մ'ընելու վիճակին մէջ դնել ուղելու, վերջապէս նախորդ վարչութիւններն այնպէս համոզուած էին թէ, մարդասպանը կախելով՝ մարդասպանութեան առաջին առած կըլլան, թէ լրագրութեան պատժելով՝ զանոնք ուղղութեան մէջ դրած կըլլան, մինչդեռ այս տեսակ պատիժներն աւելի՛ կը վատթարացնեն զպատժեալն, ինչպէս բանտարկութիւնը աւելի՛ ևս կապականէ զբանտարկեալն:

Ինչ տեսութեամբ որ կ'նկատուի լրագրութիւնը Եւրոպայի մէջ, հոս բոլորովին հակառակն է անոր: Լըրագրութիւնը եւրոպ. կառավարութեանց ձեռքը զօրաւոր միջոց մն է, իրենց առ այդ տուած ուղղութեամբը՝ ժողովուրդը կրթելու, լուսաւորելու և հայրենաշէն գաղափարներ ու սկզբունքներ նոցա ջամբելու, եւրոպ. տէրութիւններն լրագրութեան միջոցաւ մինչև իսկ աշխարհակալութիւններ կընեն ու յաղթանակներ կը տանին, մինչդեռ հոս լրագրութիւնը, իւրաքանչիւրն իւր խելիքին ու համոզմանը ձգուելով իր երկիրն ապականեր ու հայրենիքը կործանման ու կորստեան վիճակին բերել հասուցեր է, թոյլ տրուելով որ ամէն մէկ թերթ՝ իւր կողմին կամ իւր ժողովրդին մոլոր գաղափարները շուրջէ, միջեռանդութիւնը գրգռէ և տարասեռ հասարակութեանց մէջ իրարու դէմ հակակրօնութիւն և ատելութիւն արծարծէ, որոյ փորձերն մինչև իսկ մօտ ժամանակներու մէջ տեսնուեցան: Արդարեւ տպագր. տեսչութիւնը չ'փրանեցաւ ասոնց ամենքն ալ հետզհետէ պատժելու, սակայն սակէ օգուտ մը չէր տրտադրուէր, որքան աւելի՛ մեծ ու

փրկարար պիտի ըլլար ձեռք բերուած օգուտը՝ եթէ պատժելու ըսկզբունքը մէկդի թողնուի, լրագրութիւնը հրահանգելու և իրեն բռնել պէտք եղած ուղղութիւնը տալու սկզբունքն ի վաղուց ընդունուած լինէր, որոյ շնորհիւն այսօրուան օրս թուրքիոյ բոլոր ժողովուրդը, տաճիկ ու քրիստոնեայ, իւրեւրայր և մէկ հայրենեաց զաւակ պիտի նկատէին զիրար, միեւնոյն գաղափարներով ու սկզբնաբն. տու գործել, առանց կրօնական մոլեռանդութեան, առանց ցեղային նախապաշարման. և առանց ընկերային հակակրօնութեան: Ասոնք եղան գրել խառնաբար խոստացեալ բարենորոգմանց դործադրութեանը դէմաւմէնամեծ խոչը որք արգելքներ լինելով, Արեւելեան խնդրոյն կնճառեւելուն և հիտեաքար երկրին այժմու ենթարկեալ աղետիցը միակ պատճառն եղան, յորմէ ազատելու համար տեսնենք տակաւին ինչքան զհարցութիւններ ընել պէտք պիտի ըլլայ:

Միտհաթ փաշայի պէս լուստմիտ և արդարակորով պաշտօնէի մը պահուած է եղեր լրագրութեան յարգն ու օգուտը ճանչել, սորա արժանիքն ու վիճակը բարձրացնել, զայն երկրին օգտակար ընելու համար՝ ի հարկին հրահանգելու և պէտք եղած ուղղութիւնը տալու խնայողուն և փրկարար միջոցն ընտրելով, որն որ էս ք նախ քան առաջած վատթար վրայ՝ նոր և աւելի փայլուն փառք մ'ալ պիտի յաւելու, եթէ յաջողի այս կերպով բարենորոգմանց ու ընդհանուր հաւասարութեան իրական գործադրութեանը դէմ տաճիկ հասարակութեան կարծեացը մէջ գտնուած նոխսապաշարման արգելքն ու հակառակութիւնը բառնալու:

Ըստ մեզ բարենորոգմանց և հաւասարութեան համար Եւրոպայի ուղած երաշխաւորութեան պահանջումը այն ատեն միայն կ'վերնայ, երբ տաճիկ հասարակութեան մտացը և զգացմանցը մէջ դոցա գործադրութեանը համար յօժար ընդունելութիւն ու տրամադրութիւն մը իրօք կ'տեսնուի: Ասի ալ տաճիկ լրագրաց ձեռքը միայն կրնայ կատարուիլ, ամեն օր հաւասարութիւն և անխորտակութիւն քարոզել տալով, ուրիշ կերպ անկարելի է:

ՄԵԾ ԵՊԱՐԳՈՍԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Անդդ. Մօրնինկ Բօսթ թերթը Մեծ Եպարգոս Մէհմէտ Բիւշտի փաշայի և անդլիացի նշանաւոր ճանբորդի մը մէջ անցած մէկ խօսակցութիւնը կ'հրատարակէ իւր Կ. Պօլսոյ թղթակցէն ստանալով զայն:

«Տաճկաստան, ըսեր է Եպարգոսը, Բարիդի դաշնագրութեանը վրայ կ'ընծաւ է. Անդլիոյ տուած խորհրդոցը պիտի հետևի: Թուրքիա մեռած չէ, ինչպէս կ'կարծեն ուրիշ

ներն, այլ նախկին Սուլթանին վատթար կառավարութեան յառաջ եկած խել մը հիւանդութիւններ միահողմն կրելու վրայ կ'գտնուի: Ապտիւլ-Ազիզ այնպիսի վեհապետ մ'եղաւ որ անհաշուելի չարիք հասոյց երկրին, որոյ վարչութեանն օրով զօշաքաղութիւնը, յիմարութիւնն ու օրինաց կաշառակործ ընթացքը ազատ սուպարէզ գտած էին: Ռուսիա այս ամենը գոհ սրտիւ նկատելով իր բոլոր ազդեցութիւնն ի գործ դնել ստիպելու գի. Դուռն որ աւելի՛ շուտ քայլ առնու անձնասպանութեան ճանշուն մէջ, որոյ վախճանն անխխանութիւն ու կործանումն ըլլալը առաջուց կ'նախատեսէր: Ասկէ ետքը Հերսէքի ապստամբութիւնը վերայ հասաւ, որն որ տարի մը շարունակելէն յետոյ գահընկեց բրաւ Ապտիւլ-Ազիզը:

... Գալով բարենորոգմանց խնդրոյն՝ Ռուսիա չ'դադրիր բազմաթիւ արգելքներ առջեւ հանել, և քանի՛ որ Դուռը զեղծումները բնույնի ընելու ձեռք կ'ըսորէ, այնքան աւելի Ռուսիա թշնամական ու խիզախ դիրք մը կ'ըռնէ: Սուլթանը ընդարձակ երկրի մը մէջ 40 այլ և այլ ցեղէ ժողովուրդներ ունի կառավարելու, որոց ամեն մէկը զատ զատ կրօնական անուն մը և իրեն յատուկ մասնաւոր գաղափարներ ու դիտումներ զանազան շահեր, սովորութիւններ ու լեզուներ ունի:

Եպարգոսը տուտալ բանն կը վստահացնէ իւր խօսակցից թէ Տաճկաստան հաստատ միտքը դրած է բարենորոգումները դործադրելու և այնքան շուտ ատենի մէջ որ Եւրոպա չորս ամիս չանցած՝ պիտի տեսնէ: Անդլիա մեծ սխալ մը գործեց, ըսեր է, Տաճկաց դէմ կատաղաբար յարձակելովը, ինչու որ այս երկու երկրին թշնամիներն ալ ատկէ օգուտ քաղեցին, և կը յուսամ թէ երբ ատենը գայ՝ Անդլիա ինքն ալ պիտի հասկնայ զայդ:

Մօրնինկ Բօսթի թղթակցը սոյն խօսակցութիւնը յիշատակելէն յետոյ, կըսէ թէ Մէհմէտ Բիւշտի փաշայ թուրքիոյ վերանորոգիչն ըլլալ որոշած է, սակայն իւրիշ Միտհաթ փաշայի մէջ յայնմ վիտարբերին թէ, այս վերջինը առանց սպասելու անյապաղ գործել կուզէ: Մինչդեռ Բիւշտի փաշայ ինչ ինչ երկիւղներ ունենալով, այն աստիճան յամր և զգուշաւոր կ'գործէ՝ որ յառաջ երթալն հազիւ թէ նըշմարելի կըլլայ:

Սակայն ստոյգն ըսելու համար, իմաստուն մարդոց ոմանց ըսածին նայելով Բիւշտի փաշայ ամենէն խելացին ու խոհականը համարուած է մէջերնին:

Ասոնք կըսեն թէ, երկիրը տակաւին այնքան պատրաստուած չէ յեղակարծ փոփոխման մը, և շատ տաճիկներ կան որ դէմ կ'կենան, մինչև իսկ կարելի է որ եթէ պոսնց վերայ ճնշում մը բանեցնելու երէն Բիւշ-

տի փառայ, որոց սիրելին է այժմ, խնայն սերերնին տառապանքն կը փոխուի իրեն դէմ: Ասոր համար կը վախճան որ Միտհաթ փառայ, աւելի խիստ և անհամբեր ըլլալով, այնպիսի բնդդիմութիւն մը կ'յարուցանէ որոյ նոյն իսկ բարենորոգմանց միասը կը հասնի:

Բնականաբար այս կերպ փաստաբանութեան մը մէջ բռնութիւն կետեր կան, սակայն չեն կրնար իբրեւ համոզիչ նկատուիլ:

Թուրքիոյ այսպէս յամր շարժելն կարելի է թէ թեթեւ վտանգ մը յառաջ դայ, իսկ Եւրոպայի առաջը վարանելու կենալէն յառաջ գալիք վտանգը աւելի մեծ և անվրէպ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԳՐԱՆՈՒՄԸ

Սոյն առաջագործութեանը ի դործ տրուելուն ենթադրութեանը վրայ Տէպա հետեւեալ գիտողութիւնը կընէ:

Տարակոյս չկայ թէ, կըսէ, Դուռը չափաւոր ուղէ առանց յամառ դիմադրութեան մը Ռուսիոյ ձեռքն յանձնել ո՛չ Դանուբեան գաւառին ամրութիւններն ոչ ալ Պալքան լեռանց կիրճերը: Բայց զինուորական գրաւումն ալ իրական և ազդու ըլլալու համար, բաւական չէ որ ռուսական զօրքերն Պոլսի մէջ աստ ու անդ ցրուած կ'կենան, մինչդեռ վիտին, Բուսուք, Միլիսթիւն և այլ բոլոր Պոլսի արմաւանդ ամրութեան գծերը, որք Կ. Պօլսոյ բանային կ'համարուին, օսմ. զօրաց ձեռքը պիտի մնայ: Ասոնք աւելի կարեւոր բերդեր են որք մանաւանդ օտար զօրութեանց ձեռքը պէտք է դառնան: Բայց երբ Ռուսերն անդամ մը հող տեղադրուին, ալ այնուհետեւ ամբողջ Բուսուքի տէրն եղած կըլլան, եւ մինչեւ իսկ կրնայ ըսուիլ թէ ատէկ չափաւոր կարենան ալ գուրտելնել, եւ ո՞վ կ'հաւատայ թէ Ռուսք անդամ մը հող վարչութիւն, դատարաններ ու ոստիկանութիւն մը հաստատելէն յետոյ, իրենց արուած աւանդը ետ դարձնեն ու երկիրնին վերադառնան, մինչեւ իսկ եթէ ուղեն ալ չեն կրնար բնել, ինչու որ Տաճկաստանը վերանորոգելու գործը բաւական երկար ատենի գործ է: Միեւնոյն երկրին մէջ իրարու հետ խառնուած 20 այլեւայլ տեսակ ժողովուրդներն՝ անանկ քանի մ'ամառուան մէջ՝ Միլին Դարու կոչուութեանէն այժմու քաղաքակրթեալ վիճակին չվերածուիր: Կան պարզամիտներ որք կառավարկեն թէ այսօրուհէն այդ գրաւեալ գաւառը պարպուելուն օրն ու ժամը որոշուի, բայց ինչո՞ւ չեն ուղեր խորհիլ թէ, երբ այդ օրն ու ժամը գայ հասնի, անակնդէպ դէպքեր, ղեղային կռիւներ, եւ յարկաւորութիւններ կրնան յառնել, որով Եւրոպայ ու ասիայի դը-

րաւման պայմանաժամը երկարելու, եւ ո գիտէ թէ մինակ մահմետական ժողովուրդաց վրայէն զէնքերն ժողովուրդանուցումը նմանօրինակ կատարած մը չյարուցանէ: Տաճկներն իրենց զէնքէն չեն զատուիր, այնպէս որ եւ թէ Դուռն ալ զայդ հրամայելու ըլլայ՝ տարակոյս չկայ թէ ասոր դէմ ալ կապտամբին և առաջին կատարութեան զայրոյթնին քրիստոնէից վրայ կ'լծափեն: Եւ ահա այնպիսի արեւմտահեղ յուզման մը միջոցին է որ Ռուսք Պոլսի արմաւանդ արշաւներն որոշումներն վեր ի վայր յեղաշրջելով, պարզ դըրաւումը աշխարհակալութեան պիտի փոխուի:

Բայց Դուռը չափաւոր թողու որ առանց պատերազմի Պոլսի արմաւանդ ձեռքէն խլեն. նա այսօրուհէ 450,000ի պատրաստ բանակ մը ունի հոն, որ Դանուբեան ամրութեանց կըռթենով կրնայ երկար ատեն արշաւողներն արգելուլ: Տղայամուտիւն է կարծել թէ Թուրքիա իւր պաշտպանութեան միջոցները ի դործ դընելէ պիտի ետ կենայ պարզմտութեամբ մը, որպէս թէ միայն իւր բարոյսական ու նիւթական խիանութիւնը վրայ պիտի տայ, որն, որ իրեն համար դարձեալ նմանօրինակ խիանութեանէ հրաժարման մը կըրնայ յառաջ գալ:

Բարենորոգմանց գործադրութեանը համար այսպիսի երաշխաւորութիւններ պահանջելը՝ բարենորոգումները անգործադրելի թողուլ բնէ է, վասն զի Դուռը, որ պէտք է բոլոր իւր պատկառանքն ու փայլը պահէ հարկադրելու համար իւր հպատակներն այդ բարենորոգումներն ընդունելու, այն ատեն ոյժ մը ունեցած չլլար ձեռքը իր ժողովրդին ընդդիմութեանը յաղթելու:

Այս կերպով Թուրքիոյ ուղին ու ձեռքը կապելէն յետոյ, քալէ՛ պիտի բսն իրեն: Թէ ինչ պիտի ըլլայ այնուհետեւ՝ ամեն մարդ գիտէ, մէկ քանի ձախող ու անյաջող փորձերէն յետոյ, Դուռն ինքնիրեն պիտի իյնայ, և օտար բանակն ալ, նորա անկումը փութացնելով, պիտի պարտաւորի նոյն իսկ վկայութեամբ Եւրոպայի՝ վերջնապէս անոր տեղն անցնել, և անյաջող ելած գործը լուրջ և իրական պայմաններու տակ վերադառնալ ձեռք առնուլ:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Ընդհ. Ժողովն երեկ դումարեցաւ ի Ղալաթիա, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ստեփան փաշայի: Ուշագրութեան արժանի մէկ խնդիրն էր վարչութեան խառն ժողովոյ բերած մէկ առաջարկը, որով երկրին մէջ կատարուելիք բարենորոգմանց մասին բնաւ խտրութիւն չընդունելով, այդ բարենորոգումները ընդհանուր և բոլոր հպատակ ազգաց համար ալ միանգամայն գործադրելի ընելը պահանջող խնդրագիր մը յանուն ազգին առ Բ. Դուռն մատուցանել կառավարկէր: Փոքր ինչ փնտրանութենէ մը յետոյ ո-

րոշուեցաւ յիշեալ առաջարկը յատուկ յանձնախումբի մը յանձնել, որպէս զի քննէ դորա մինչև որ առտիճան նկատողութեան առնուելու պէտք մ'առնենալը, և եթէ կարեւոր դատէ այդ պէտքը՝ այն ատեն մոտադրուելիք ինքզրագրին ծրագրովը միասեղ բերէ ձողովոյն:

Սորա քննութիւնը դարձեալ հարաւահարութեանց տեղեկագիրը շինող մասնախումբին յանձնուեցաւ, և որոշուեցաւ որ երբ դործն աւարտէ յանձնախումբը՝ անմիջապէս առաջիկայ ուրբաթ օրն՝ Ընդհ. Ժողով դումարի: Կ'յուսացուի թէ մինչև ուրբաթ՝ յանձնախումբն իւր գործը կատարուէ:

Անգամ մ'ըսած էինք՝ նորէն կըռնեմք, վերջին ծայր պարզամտութիւն է Բ. Դրան հրապարակաւ խոստացածը՝ մեր յատուկ և մասնաւոր խնդրագրով մ'իրմէն ուղեւոր ելնելը, ասոր ժամանակն անցաւ, անագան է այլևս և անպատեհ, վերջը մեր ազգին քաղաքականութեանը վրայ ֆոնֆէրանսի օտարազդի անդամոց ալ ծիծաղելի գաղափար մը տուած պիտի ըլլամք, ծանր և սպասողական դիրք մը բռնել կենանին՝ մեր բսնելքէն աւելին կ'հասկցնէ:

Մեր այս գիտողութիւնը յանձնախումբին ուշագրութեանը կ'յանձնեմք:

Ս. Պատրիարքը կ'պատրաստուի մօտ օրէն իւր ընակութիւնը խառնուելու Բերայ փոխադրել Գարակեօգեան Գ. էֆէնտիի նորաշէն տունը, կալուածատէրն զայն Ն. Սրբաղուութեան բնակութեանը յատկացուցած ըլլալով:

Բերկրութեամբ իմացանք թէ Պալատու քարտիչ Միլիթարեան Գեր. խորէն նորապսակ եպիսկոպոսն էլ՝ միածնէն վերադառնալով երեկ մայրաքաղաքս հասեր է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Սուլթանը երեկ միջօրէի աղօթքը Թէնսքըլէի մզկիթը կատարեց:

— Պատերազմի դաշտէն գարձող կամաւոր սօֆիստներուն խումբը երեկ վեհ. Սուլթանին առջեւէն, անցահանդէս մ'ընելով, զինուորական նուագածուաց առաջնորդութեամբ Շէյխիսլամի Դուռը գնացին: Կ'հաւատեն թէ վեհ. Սուլթանը ամենուն ալ մէկմէկ «իֆթիսար նշանը» շնորհելէն յետոյ մէկ մէկ ձեռք զգեստ և հնգական ալ ոսկի պարգեւեր է:

— Դանուբի օսմ. նաւատորմը անգղիացի պաշտօնակալաց հրամանատարութեանը տակ դրուել են, և վիտին եկեր են:

— Դանուբեան բերդերն ալ անգղիացի և գերմանացի ճարտարագետներու ձեռքը ամրացնել տալու բաւեցուած է:

— Ոստիկանութիւնը առջի օր Դալաթիա կասկածելի տուն մը կոխելով կեղծ թղթադրամ շինող 3 հոգի, 2ը պարսի և 1ը յոյն, և մէկ ալ կեղծ թուղթ քշող կին մը, որ հոն կ'ընտնուէր նոյն պահուն, ամենքն ալ ձերբակալեց և կեղծ թղթերն ու շինելու գործիքն ալ գրաւեց:

Ղալաթիա Ուր. 28 Լոյկմբեր
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՑ. ԱՐԺ.

Բայ	11 50
Գոյ	11 70
Բարձր գին	11 51
Յած գին	11.29
Փոխ. 65ր	Քր. 28
» 65ր	» 59
» 69ր	» 54
» 75ր	» 53
Փանձատոմս	13.75
Սորիէթէ Թէնէրալ	2-53
Սորիէթէ Օթոման	1.27
Պանք տը Գոնաթ.	5-66
Քրէտի Թէնէրալ	2-10
Քրամիլէյ	1-53
Բուժ. Նրկաթուղի	59.75
Բուժ. կտրոն	
Քոնս. »	
Տոկոս	0/0 12-15
Ըբբոր	
Հէվալէտիդ	

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

(Օւմ. 100 րն : հաշւ.)

Անգղ. ոսկի	109.55
Դաղը. »	87.23
Բօլ	88.25
Դարպոն արծաթ	11.23
» թղթադարձ	14.50
Գրամից	51.25
Հինգնոց	69.20
Մէթալիք	11.20
Հերմակ մէհրա	4. 88
Պղինձ	145.20
Թղթադրամ	դրոյում 113 — 53

ՄԱՆԱՆԱՅ

Ժողովուն Եւ Դ ԼՈՅՍ ԼԱՐ

Գ. Վ. ՍՐՈՒՍԵՏՅԱՆՑ

Նախընտրելու յանուն Աղայ Յովսէփայ
Իգմիշլեանց Ղալաթցւոյ
456 երեսէ բաղկացեալ Նոր Էր-
կասիրութիւն մ'է յիշեալ դրասէր
վարդապետին. նիւթերը զանազան
են և հետաքրքրական, բանասիրա-
կան, տեղագրական և հնախօսական
գողարկի և զգայուն ոճով մը գրք-
ուած : Գինն է 2 ու կէս ֆր. վաճա-
ճառի Կ. Պօլիս հայ գրաւաճառաց
քով :

ԵՐԱՅԵՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒՆԼՈՒ ԴԵՂ
Բաղադրութեամբ

Լ. ՏՐԻՆԵԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Երվային ճանբորդաց համար
անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը,
որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն
մէկ խահուէի գդալ մը սոյն դեղին
առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի
մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ-
վերստին իւր չհանդարտ ու առողջ
վիճակը կատանայ, կը գտնուի Լ.
Տրինեայի դեղորանը, Ղալաթիա
Մեծ փողոց, թիւ 408 մէկ շէշ 2 ու
կէս ֆր. գնով :

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՍԱՆ ԴՅՆՈՒԱԾ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին խտնդէն.
ներէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և
թէ՛ դուրսէն կ'գործածուի ու բաղմաթիւ
ցաւեր ու հիւանդութիւններ չուտով կը բը-
ժըղիէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է :

Սմեն տեսակ Գօլի, Ստամբուլի, մէջ-
քի կամ Աղիքներու ցաւեր. ու նաև Թանչիք,
Գօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւն-
ներ ունեցողները սոյն դեղին խմելու են
հետեւեալ կերպով : Այն զաւաթ ջուրի մէջ
դիր ապուրի դրգալէն աւելի չաքար, վրան
լեցուր անուշի դրգալ մը փանաւէ, աղէկ
մը խառնէ ու խմէ : Կսկրդի հիւանդու-
թեանց և Ռուեցիի համար դեղը վերայիշ-
եալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կտմէր.
կու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի
դրգալ սոյն բաղադրութենէն խմէ : Յօդա-
ցաւի ընմաթիւմ, Ռաքի ցաւի, Ստամբու-
րի ու տեսակ տեսակ կանակի ցաւերու հա-
մար դուրսէն փանաւէ քոնիով աղէկ մը
չիւնուէ : Սկզբի ցաւի համար քիչ մը
բամբակ փանաւէի մէջ թաղարկով ցաւած
ակուսիին վրայ դնելու է :

Սմեն տեսն երբոր ցաւի մը համար
դուրսէն փանաւէ քոնի հօրիկ ըլլայ, եթէ
քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն
կըլլայ :

Մարմնոյն սրբուած կամ ճրմուած
տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատա-
հածին պէս փանաւէն վրան աղէկ մը լե-
ցնելու է : Գանակով ելն. կարուած վեր-
քերը բժշկելու համար արինը չի սրբած
շուտով մը վերքը կապելու և կապին վրա
լէն փանաւէ լեցնելու է Թինի ցաւա մը
թրլի : Փանաւէն նաև արեան շրջանը կա-
րագացնելու բոլոր բնութիւնը կը գործը-
նէ :

Սոյս դեղին օգտակարութեամբ վրայ
երկարօրէն դրել տալով կը համարենք.
գործածողները զայն միշտ կը գտնեն, ու
դեղը կրնայ անձամբ փորձել. պինն աժան
է : Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ս.-
մերիկեան վաճառատունը որ Դ Ղալաթիա
Կ. Պօլիս :

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ՍԶԳՅՈՒՆ

Գ Ս Ս Տ Ի Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ե Ն

ՎԱՐԺԱՊԵՏԱՆԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒ ՄԵՁ

ԻՍՍԱՆ ՆՍԱՆԻՐ

Սրամեան Յարգրութիւն

Զօնէն, Վսեմ. Օտեան Էֆ.ի առ հե-
ղինակն ուղղած նամակէն և ընտրողական
քերականութենէ մը զատ, կը պարունակէ
ընդարձակ առաջարան մը և վերջարան մը
վարժապետական ժողովի պատմութիւնը և
հեղինակին հոն խօսած ճառերը կրթական
այլևայլ խնդրոց նկատմամբ : Սոյս ճառերէ
մին, 120 էջէ բաղկացած, գրաբարին դէմ
աշխարհաբարը կ'աշխարհանէ անթիւ վկայ-
ութիւններով : Լեզուն բարեկրթուած է :

Դաստիարակութիւնը մեր ազգի առա-
ջին խնդիրն ըլլալով, տարակոյս չկայ թէ
ժողովուրդը պիտի փութայ լսել դէտող
դաստիարակի մը գաղափարները :

Կը ծախուի Ս. Ղ. և Երազմեան գը-
րատունը և ուրիշ գրաւաճառաց քով, գին
15 դրուշ :

ՊԱՅՆԵՐԱԶԱՐԴ

Ք Ե Ր Ա Կ Ա Ն

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Ի ՊԵՏ ՄԱՆԱՆՑ

Մրուեստողէտ հրատարակին ձեռօքը
փորագրեալ և կողմնորոշութիւն եղած ըն-
տիր և մարուր 130 հատ պատկերօք, մա-
քուր թղթի վրայ տպագրութեամբ, 48 ե-
րեսէ բաղկացեալ Նոր սյրքէնարան մ'է, ու
սոյ միջակ դնոյն վրայ խօսելով տակաւին
Սմիթիկայի մէջ անգամ առանկ գործ մը
սյրքան աժանութեամբ տեսնուած չէ :

Կորոնատեղին է Սուլթան—Համալ
Ջարդարեան գործարան թիւ 14, կ'գտնուի
նաև բոլոր գրաւաճառաց քով :

Գին 1 դրուշ

Դպրոցաց համար 100ին 10 գեղը կըլ-
լայ :

ԲԱՐԻՁ

ՊԱՐՑԱԶԱՆԵԼԵՐԸ

Թարգմանեաց

ՅՈՒՀ. ԷՅ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Դաղդիացի հռչակաւոր վիպասանին
հետաքրքրական և գրաւիչ այս գործը ու-
րոյ տանկերէն թարգմանութիւնը մաս առ
մաս Սէմուայի մէջ հրատարակուելով կը
չարանակուէր, սոյս անգամ աւարտած ըլ-
լալով ամբողջ գործը մարուր և պատկե-
րագրք տպագրութեամբ միահատոր հը-
րատարակուած է Գրիշինեան տպարանէն :

Կը ծախուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրա-
վաճառաց քով Բերայ Աղա ճամի թիւ
135, ծխալաճառ Ալիէրեան Սաեփան ա-
ղայի և Թազսիմ թիւ 39 ծխալաճառ
Նիկողոս աղա Տէտէեանի խանութներն :
Գին 5 արծաթ մէհրա :

ՏՕԲԹԷՕՐ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Պատրաստ է իրեն դիմող հի-
ւանդները դարմանել ամեն երեք-
շաբաթի և շաբաթ ժամը 5—7 Սա-
մաթիա Հայկական ընկերութեան
գաղինոյին դէմը Մ. Ճիվանին Դե-
ղարանը, և ժամը 8-10 Սուլթան
Սհմէտ Մ. Ժորժ Ծաննթիթիսի դե-
ղարանը թիւ 128 :

Խառքէօյաէ Բրօթէսթանի Ժո-
ղովարանին իթիքալինտէ պուլունան
վասը պիր արսա սաթլըդ օլուպ,
վէ իսթէյէնէ իսթէտիդի մըղտարը
վէրիլէպիլէճէղինաէն, գիտէ եր
լիւնաթ ալմագ իսթէյէպէր Ղալակ
թատա Մինասեան Սմերիգան մա-
ղազաքնտա Մինասեան Պետրոս ա-
ղայա միւրաճաթ կլէմէլէրի իլան
օլունուր :